

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
t.a.v. de staatssecretaris
mevrouw J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Den Haag, 22 oktober 2015

Betreft: Advies over ander beleid voor jonggehandicapten zonder arbeidsvermogen,
waarbij niet zeker is of dit duurzaam is
Referentie: LCR/15-0100/GvdM/BH

Geachte mevrouw Klijnsma,

De LCR vindt dat Nederland zeer kwetsbare jonggehandicapten zonder arbeidsvermogen, waarbij niet zeker is of het ontbreken van arbeidsvermogen duurzaam is, in de kou laat staan. De LCR adviseert dan ook om deze groep een tijdelijke Wajong-uitkering toe te kennen zodat zij onder deskundige begeleiding aan hun gezondheidsproblemen en arbeidsvermogen kunnen werken. Onze zorg en ons advies lichten wij hieronder nader toe.

Over wie heeft de LCR zorgen en waarom?

Er is een groep jonggehandicapten bij wie bij de Wajong-beoordeling niet duidelijk is of het volledig ontbreken van hun arbeidsvermogen wel of niet duurzaam is.

Op basis van instroomcijfers tot 2015 weten we dat dit jaarlijks gaat om 1500 tot 3000 personen (Regioplan, 2014). Sinds 2015 worden deze jongeren verwezen naar de Participatiewet.

De Participatiewet gaat ervan uit dat mensen kunnen participeren op de arbeidsmarkt. De eisen en voorwaarden voor het verkrijgen en behouden van de uitkering maken dat ook duidelijk (verplichte zoekperiode, artikel 18 verplichtingen, tegenprestatie ect.). Maar deze groep kan niet zomaar aan al die eisen voldoen. Bij hun aanvraag van een uitkering in het kader van de Participatiewet moeten zij aantonen dat zij geen arbeidsvermogen hebben en niet aan alle verplichtingen kunnen voldoen. En moeten daarbij zelf verzoeken om vrijstelling van de sollicitatieplicht of tegenprestatie. Terwijl UWV al heeft vastgesteld welke problematiek er speelt. Deze mensen zijn (zeer) kwetsbaar en hebben genoeg zorgen aan hun hoofd. Want je krijgt met de strenge beoordeling voor Wajong 2015 niet zomaar te horen dat je niet over arbeidsvermogen beschikt. Zonder dat duidelijk is of dat nog verbeterd. De gemeente *kan* rekening houden met de problematiek van betrokkene.

Wat is er mis met huidige keuze

UWV beoordeelt het arbeidsvermogen, de gemeente is verantwoordelijk voor de begeleiding, als er sprake is van geen arbeidsvermogen maar nog niet duidelijk is of dit duurzaam is?

- Kennis ontbreekt bij gemeente. Gemeenten hebben al de grootste moeite met jongeren met een beperking die *wel* arbeidsvermogen hebben. Het blijkt dat gemeenten geschrokken zijn van de aard van de problematiek van jonggehandicapten en hen nog nauwelijks weten te ondersteunen naar werk.
- Er is medisch-arbeidsdeskundige kennis nodig om het arbeidsvermogen te ontwikkelen. Gemeenten beschikken hier niet of nauwelijks over.
- Voor gemeenten is de prikkel om cliënten te begeleiden bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen gering omdat zij slechts een geringe uitkering ontvangen.
- Het is ongewenst om een eenmalige beoordeling te hanteren bij de groep waar de duurzaamheid van het ontbreken van arbeidsvermogen onduidelijk is. Het oordeel of iemand voor zijn hele leven arbeidsongeschikt is, is zeer ingrijpend voor betrokkenen. Ook blijkt deze beoordeling voor uitvoerders een moreel dilemma te zijn. Dit wringt bij betrokken cliënten nog meer omdat zijn nog jong zijn (18 jaar). Het is daarom van belang dat deze jonge mensen tijd en aandacht krijgen om aan hun situatie te werken, zonder hen lastig te vallen met verplichtingen uit de Participatiewet. Die niet op hen van toepassing zijn en waar zij niet aan kunnen voldoen.
- Het ontbreekt aan een gegarandeerde specialistische begeleiding voor deze groep. De omvang van deze groep is zodanig beperkt dat die begeleiding op gemeentelijk niveau niet goed georganiseerd kan worden.

Als er geen adequaat aanbod is om deze kwetsbare groep te begeleiden dan raken ze uit beeld. Ze komen thuis te zitten, verblijven langer dan nodig in de gezondheidszorg of slaan zij aan het zwerven.

Advies van de Landelijke Cliëntenraad

1 Volgen en begeleiden

De LCR vindt het noodzakelijk dat de gehele groep jonggehandicapten die geen arbeidsvermogen bezit maar waarbij nog niet duidelijk of dit duurzaam is, wordt gevolgd en begeleid. We zien hier een taak voor UWV: die voert ook de beoordeling uit, is belast met het verstrekken van de Wajonguitkering en beschikt over medisch-arbeidsdeskundige kennis. De omvang van 1500 tot 3000 mensen is ook te klein om via 390 gemeenten expertise te garanderen en te organiseren.

2 Maximale termijn van vijf jaar

De begeleiding van UWV neemt maximaal vijf jaar in beslag. We kiezen voor vijf jaar omdat dan intussen duidelijk moet zijn geworden of het ontbreken van arbeidsvermogen duurzaam is. Het UWV kan zich een beeld vormen op grond van de inzet die wordt gepleegd om het arbeidsvermogen te vergroten.

Blijkt dat de persoon gedurende die vijf jaar arbeidsvermogen ontwikkeld dan wordt op gepaste wijze re-integratieondersteuning ingezet (maatwerk). Na uiterlijk vijf jaar wordt bezien of de cliënt overgedragen kan worden aan de gemeente. Het juiste

overdrachtmoment wordt met nadrukkelijke instemming van de cliënt bepaald. Uitgangspunt: er moet zekerheid zijn dat de ingezette begeleiding wordt voortgezet. Na vijf jaar zal moeten worden beoordeeld of het nog steeds ontbreekt aan arbeidsvermogen. Is het antwoord ja dan is er definitief sprake van een recht op een Wajong2015 uitkering. We kunnen nooit volledig uitsluiten dat arbeidvermogen toch nog toeneemt. Dit zal een kleine groep betreffen die mogelijk in een klein baantje kan werken. De LCR vindt dat die persoon moet kunnen werken vanuit de Wajong2015 regeling. Mocht de cliënt vervolgens alsnog toegroeien naar een structureel groot arbeidsvermogen dan kan UWV het oordeel vellen dat de Wajong2015 vervalt. Als UWV en de cliënt op een eerder moment overtuigd zijn van een duurzame ontbreking van arbeidsvermogen, dan kan op een eerder moment worden besloten definitief Wajong2015 toe te kennen. Een cliënt kan ook *zelf* om een herbeoordeling vragen als hij of zij meent dat hij of zij over arbeidsvermogen beschikt en kiest voor ondersteuning door de gemeente.

3 Begeleiding door Herstelcoach

De begeleiding door UWV vindt plaats door een Herstelcoach. Deze Herstelcoach draagt zorg voor het opstellen een Herstelplan. In dat integrale plan staan minimaal:

- De mogelijkheden die via de zorgverzekering worden geboden om het arbeidsvermogen te ontwikkelen (zoals revalidatie).
- De mogelijkheden die de WMO biedt. De WMO geldt voor alle burgers waarvoor ondersteuning om te participeren noodzakelijk is. Het kan gaan om dagbesteding, ambulante hulp thuis, begeleid wonen, vervoer en aanpassingen om ontwikkelingsgerichte ondersteuning mogelijk te maken
- Re-integratieondersteuning om het arbeidsvermogen verder te ontwikkelen
- Als er al andere behandel- of ondersteuningsplannen bestaan, worden die geïntegreerd met het Herstelplan.

Het Herstelplan wordt in overleg met de cliënt bepaald.

Zo garanderen we dat deze mensen daadwerkelijk geïntegreerde ondersteuning ontvangen onder begeleiding van een gespecialiseerde coach.

Op de schaal van werken van UWV kan voor deze mensen de specialistische kennis en benodigde contacten met de verschillende regionale en lokale instellingen in behandeling en zorg gezamenlijk worden georganiseerd. We gaan uit van een gezamenlijke inzet.

4 Evalueer!

De LCR wil een nauwgezette monitor om te weten welke ondersteuningsvragen de groep nu precies heeft. En welke goede en minder goede ervaringen er in de praktijk worden opgedaan met die begeleiding. Zowel wat betreft de kennis over het ontwikkelen van arbeidsvermogen als de samenwerking met de behandel- en zorgsector en de gemeente.

Het advies van de LCR vraagt om enkele aanpassingen in de wetgeving, zowel in de Wajong2015 als in de Participatiewet.

Bij de Wajong2015:

- Aanpassing doelgroep (toevoeging jonggehandicapten zonder arbeidsvermogen, waarbij de vraag is of het ontbreken van arbeidsvermogen duurzaam is).
- De mogelijkheid re-integratie in te zetten.
- Als mensen veel later alsnog werk vinden, de mogelijkheid tot inzet werkvoorzieningen.

Bij de Participatiewet:

- Bij overdracht na ontwikkeld arbeidsvermogen: geen verplichte zoekperiode.
- Te overwegen: verplichting gemeente overnametraject ingezet door UWV.

De LCR licht dit advies graag nader toe en hoopt dat u het advies in overweging neemt. Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Gerrit van der Meer
Voorzitter

c.c. Vaste Tweede Kamer Commissie SZW

Samenstelling Landelijke Cliëntenraad

- **Landelijke cliëntenorganisaties:** Vakcentrale voor Professionals / Christelijk Nationaal Vakverbond (VCP/CNV), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met lichamelijke beperkingen), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met verstandelijke beperkingen), Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, publieke sector), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, private sector), Vertegenwoordiger organisaties van Minderheden (SMN, IOT), Landelijk Platform GGz/LOC,
- **Vertegenwoordigers van cliëntenraden:** cliëntenraden SVB en UWV.
- **Vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenparticipatie:** Mobility, cliëntenraden G4, vertegenwoordiger Dak- en thuislozen.